

JOHN ELDREDGE

ZAŽI
JEŽIŠA.
NAOZAJ

NÁJDI ÚTOČISKO, SILU A ÚŽAS
PROSTREDNÍCTVOM KAŽDODENNÝCH
STRETNUTÍ S BOHOM

**ZAŽI
JEŽIŠA.
NAOZAJ**

ZAŽI JEŽIŠA. NAOZAJ

**NÁJDI ÚTOČISKO, SILU A ÚŽAS
PROSTREDNÍCTVOM KAŽDODENNÝCH
STRETNUTÍ S BOHOM**

JOHN ELDREDGE

© Redemptoristi – Slovo medzi nami, 2025

© John Eldredge, 2025

Translation © Lukáš Vaník, 2025

Published by arrangement
with HarperCollins Christian Publishing, Inc.

ISBN 978-80-8193-091-1

S láskou a vďakou venované môjmu
– po celom svete rozptýlenému –
spoločenstvu „obyčajných mystikov“.

Skratky použitých prekladov Svätého písma

AMP – The Amplified Bible

BOT – Jeruzalemská Biblia

GNT – Good News Translation

MESSAGE – preklad The Message

RA – preklad Roberta Altera

SEB – Slovenský ekumenický preklad

TNT – The New Testament (Phillips)

Vg – Vulgata

Ak nie je uvedené inak, používa sa preklad

Spolku svätého Vojtecha doplnený o preklad z Neovulgaty (**SSV+NVg**).

Obsah

1.	Pomôž mojej nevere!	10
2.	Čo vedia deti aj mystici	22
3.	Buď mi útočiskom	32
4.	Božie útočisko	44
5.	Obrátenie srdca	54
6.	Mýtus o neutralite verzus zasvätený život	66
7.	Nachádzať útočisko v pravde	80
8.	Pancier svätého Patrika	94
9.	Levy, vretenice a škorpióny	106
10.	Láska ako útočisko	118
11.	Ježiš – ústredný bod, v ktorom sa všetko spája	132
12.	Uzdravenie a opätovné scelenie roztrieštených častí	148
13.	Krv a rieka	172
14.	Oheň a sláva	186
15.	Boží dych	194
16.	Ranná a večerná modlitba	206
17.	Čo môžem čakať?	218
18.	Len teba a to, čo robíš	242
Dodatok 1: Modlitba zostupu		254
Dodatok 2: Ranná modlitba		259
Dodatok 3: Večerná modlitba		268
Dodatok 4: Kto som v Kristovi		272
O autorovi		276
Poznámky		277

Diabol sa bojí duše zjednotenej s Bohom tak,
ako sa bojí samého Boha.

svätý Ján od Kríža

1.

Pomôž mojej nevere!

Ježiš mu povedal: „Ak môžeš?!
Všetko je možné tomu, kto verí.“
A chlapcov otec hneď vykrikol:
„Verím. Pomôž mojej nevere!“

Marek 9, 23 – 24

Viera prebývajúca v srdci človeka vždy bola aj je krehkou vecou. Je vzácna, spásonosná, no zároveň krehká – tak ako je krehký koralový útes či čerstvo narodené sŕňa v lese. Je niečím, čo treba *chrániť*.

Tvoja viera je kľúčom, ktorý otvára dvere Ježišovi. Keď tento kľúč nájdeš, získaš prístup k jeho pomoci *a aj* k bohatstvám celého Božieho kráľovstva! Bez tohto kľúča nás unáša nekonečné sivé more. Preto je viera tvojím najvzácnejším vlastníctvom – vzácnejším než všetko bohatstvo, ktoré si môžeš nahromadiť.

Avšak uvažuješ niekedy nad tým, že by si si svoju vieru mal aj chrániť?

Žasnem, ako môže byť niečo také mocné zároveň také krehké a náchylné na otrasy. No myslím, že rovnako je na

tom aj láska – dokáže ju zničiť jediná zdrvivúca veta človeka, ktorému si dôveroval. Obávam sa, že naša kapacita pre vieru – naša schopnosť dôverovať a veriť – potajomky eroduje vplyvom niečoho, čo si ani neuvedomujeme. Má to čosi do činenia s tým, že my všetci sme „učeníci internetu“.

Ak ti to pripadá nefér, ak odmietaš prijať, že aj ty si možno *učenikom internetu*, zamysli sa nad týmto: si učenikom systému, ktorý ťa vzdeláva a učí, systému, na ktorý sa dennodenne obraciaš, keď chceš nejakú radu do života. Na základe tejto definície teda o väčšine ľudí platí, že sú učeníkmi internetu, i keď oni sa nazývajú učeníkmi Krista. Pretože ak máš nejakú otázku, vyhladáš si to – či už sú to nové poznatky o deťoch s ADHD, alebo informácie typu ako často máva bežný manželský pár sex, čo by pomohlo starnúcim rodičom, ktorí majú problémy s pamäťou, či aká je správna teplota pri pečení zemiakov. Robíme to dennodenne od rána do večera.

No nenarážam teraz na obsah, ktorý vyhladávame na internete. Hovorím o tom, čo sme sa za tie roky naučili *už len tým samotným procesom*.

Jednak internet vychoval tvoju dušu tak, že očakáva okamžité odpovede. Položil si otázku a dostal si odpoveď – a to ihneď. Tri milióny výsledkov za 0,003 sekundy, teda bez najmenšieho náznaku čakania. Svätci z minulosti by z toho boli zhrození. Čakanie sa totiž považovalo za formačnú vec pre dušu. Na jar zasadili rastliny a až na jeseň zožali úrodu; nebolo potrebné sa ponáhľať. Ak chcel človek niečo z trhu, musel tam ísť pešo a pešo sa aj vrátiť, pričom sa pohyboval rýchlosťou asi päť kilometrov za hodinu.

No teraz, keď sa obraciaš na Ježiša, a nedostávaš odpoveď tak, ako ti ju dáva internet, máš pocit, že ťa nepočúva alebo ti neodpovedá. Žiaľ, veríš tomu, že ste si navzájom veľmi vzdialení – tvoja duša bola totiž *naprogramovaná* na okamžité

odpovede. Myšlienka *zotrvať* v Božej prítomnosti nezapadá do tempa, na ktoré sme si navykli pri očakávaní reakcie.

A to je len jeden príklad z mnohých. Účinky internetového učeníctva siahajú oveľa, oveľa hlbšie.

Unavený a skeptický pragmatizmus

Nech už človek žije na tejto planéte takmer kdekoľvek, má prístup k celej databáze ľudského poznania – a stačí na to pár klikov. (Naši duchovní predchodcovia by boli *zhrození* aj z toho; vnímali by to ako zvodnú a zlomyseľnú pascu pre dušu. Vlastne by možno dospeli k záveru, že sa už blíži koniec sveta.¹⁾ Máme na dosah toľko informácií o čomkoľvek, že sme si ani nevšimli, aký to má na nás vplyv.

Niektó nám prepošle video, v ktorom „popredný neuroológ“ rozpráva o dôležitosti vitamínu B12 („Kvôli energii a duševnému zdraviu by mal každý užívať B12!“). V článku nám významný ekonóm radí, že najbezpečnejším miestom pre naše úspory sú teraz dlhopisy. Na TikToku nám vyskočí video, ktoré ukazuje, ako správne cvičiť alebo zhodiť kilá. *Dobre, chápem. Takto môžeme napredovať; takto sa nám bude dariť.*

No hneď na druhý deň všetko, čo sme považovali za spoľahlivé a dôveryhodné, vyvrátiť nové informácie.

Objaví sa ďalší odborník, aby nás informoval, že „vašu úzkosť môže v skutočnosti spôsobovať množstvo vitamínu B12, ktorý užívate; takéto hladiny poškodzujú nervový systém,“ „Dať peniaze do dlhopisov je momentálne veľmi zlé rozhodnutie,“ „Tým, ako cvičíte, si ničíte telo,“ či „Váš program na zníženie hmotnosti v skutočnosti programuje vaše bunky na to, aby ste *si udržali* hmotnosť vášho tela.“

Popredné centrá pre výskum rakoviny odporúčajú, aby sme nosili pokrývku hlavy a opaľovací krém, inak sa nevyhneme rakovine kože. Ups... nový výskum ukazuje, že Američania majú *nedostatok* vitamínu D, pretože nosia pokrývky hlavy a používajú opaľovacie krémy.

A tak ďalej a tak ďalej, donekonečna.

Upli sme sa na presvedčenie, že spásu nám prinesie nejaká praktická informácia. Ibaže informácii niekto neustále protirečí, podkopáva ju a vyvracia – a nás necháva krehkých, zraniteľných a nedôverčivých. Je to, akoby sme sa ocitli v jednom starobyľom podobenstve z Orientu, obsahujúcim morálnu dilemu.

Žena, ktorej umieralo dieťa, prišla pred bohov s prosbou o pomoc.

„Prosím, zachráňte moje dieťa,“ modlila sa.

Bohovia jej odpovedali tým, že pred ňu položili tri škatule.

„V jednej z týchto krabíc je liek, ktorý tvojmu dieťaťu zachráni život.“

„Druhá vypustí do krajiny hladomor. Tretia prinesie kľatbu niekomu, koho nepoznáš.“

„Vyber si, ako najlepšie vieš, alebo sa rozhodni vôbec si nevybrať.“

Máme pocit, že informácie nám prinášajú spásu, lenže, priatelia, informácie sú zvodné a vrtkavé: ponúkajú nám útočisko, no hneď v nasledujúcom okamihu nám ho berú.

Život s internetom tak vážne narušil našu dôveru, že si už vôbec nie sme istí tým, čo je pravda, *no zároveň i vybičoval našu túžbu dopátrať sa k nej*. Podobá sa to závislosti od hazardných hier. Chceme, aby sa darilo nám aj našim blízkym. Sme presvedčení, že na to, aby sa nám darilo, musíme

nájsť tie správne informácie, „najnovšie vedecké poznatky“. Ale tieto informácie sa neustále menia, pravdy, ktoré dnes zastávame, zajtra vyvrátia nové informácie.

Tento informačný ošiaľ z nás všetkých urobil... unavených skeptikov.

Škorica, ktorú používame, obsahuje olovo. Renomovanú automobilku usvedčili z toho, že kvôli obchádzaniu emisných testov inštalovala do svojich vozidiel nelegálne zariadenia. Ruskí hackeri vytvárajú falošné správy s cieľom ovplyvniť voľby na rôznych miestach vo svete. A čo tá fotografia od priateľa, ktorá sa ti tak páčila? Bola falošná, vytvorená umelou inteligenciou.

Už chápeš, čo tým mám na mysli?

Internet – prostredníctvom neustálych protirečení a odhaľovania klamstiev – narušil našu schopnosť *veriť*. Strácame dôveru v našu schopnosť *dôverovať*; naša schopnosť viery sa rúca a prepadá do podozrievavosti.

Nakoľko si si práve teraz istý, že máš prístup k skutočným správam – k pravde, celej pravde a ničomu inému než pravde? Akú máš istotu, že tí, ktorí majú chrániť tvoju finančnú budúcnosť, sa o ňu dobre starajú? Do akej miery si si istý, že ti tvoja vláda hovorí pravdu?

Dlhodobá podozrievavosť môže viesť k tomu, čo jedna štúdia nazýva „aktívnym, sofistikovaným atribučným myslením“. To znamená, že človek vidí u druhých skryté motívy, ktoré v skutočnosti ani nemusia existovať; či už však reálne existujú, alebo nie, oslabujú jeho schopnosť veriť.² (Veď si len vezmeme takú politiku – to, ako „tí druhí“ vždy za chrbtom niečo kujú.) Internet z nás urobil unavených, skeptických pragmatikov. Človek by si myslel, že sa tento účinok obmedzí len na naše zmýšľanie o cvičení a politike, no on prenikol aj do našej schopnosti pristupovať k Bohu.

Môžeme naozaj zažiť Ježiša?

Internet svojich učeníkov naučil, že nič nesmie byť tajomstvom. Naučil nás veriť tomu, že každej otázke dokážeme prísť na koreň a pri každom tajomstve dokážeme odhaliť číre fakty. A ak aj v skutočnosti niečo zostáva tajomstvom, dôkladne sme sa to naučili spochybniť. *Záhada? Pravdepodobne ide o nejaký podvod alebo škandál.* Okrem faktov nič bezpečné nie je.

Vymiznutie tajomstva by šokovalo aj našich duchovných predchodcov. My máme totiž pocit, že na to, aby sme zažili Ježiša a získali prístup k jeho pomoci, potrebujeme chápať duchovné veci tak, ako chápeme výživu, cvičenie alebo dôchodkové plány. Tento týždeň sa ma jeden priateľ opýtal: „Áno, ale ako mám milovať Boha? Ako v ňom mám nachádzať útočisko? Vieš mi poradiť nejaké praktické kroky?“

To je otázka človeka, ktorého učil internet.

Len čo začuješ požiadavku na praktické, jednoduché, jasné a okamžité kroky, vieš, že máš do činenia s učeníkom internetu. Je to úplne iná otázka, iný postoj, ako keď niekto osloví svätca z dávnych čias a požiada ho: „Nauč ma komunikovať s Bohom.“

Keby som ti povedal: „Biblia hovorí, že modlitba je mocná vec,“ odvetil by si mi: „Iste.“ No keby som ti povedal: „Čítal som štúdiu, ktorá dokázala, že modlitba pretvorila mozog rehoľných sestier tak, že v starobe prežívajú väčší pokoj,“ vyšlo by z teba: „Fíha, to je super. Musím sa viac modliť.“

Táto závislosť – to je hotové šialenstvo. Môj priateľ sa ma na to opýtal rovnako, ako keby sa pýtal: „Ako vymením vodný filter v chladničke?“ Jeho otázka (dobré ho poznám) sa upriamovala na techniku, ako niečo spraviť. Vysvetli mi, kto je Boh, tak ako mi vieš vysvetliť chladničku – nie ako čosi

tajomné, ale konkrétne. Daj mi praktickú radu. Áno, hlavne nech je to čosi praktické. Podlož to najnovšími vedeckými poznatkami, inak ti neuverím; vlastne ti sotva verím už teraz.

Uvedomuješ si, že snaha urobiť z Ježiša a jeho kráľovstva niečo čisto praktické znamená zbaviť ich všetkého kúzla, tajomstva a moci?

Je to ako chcieť si dať vysvetliť dynamiku zamilovania sa, vychutnávania si slnkom zaliateho oceánu či utešovania vystrašeného dieťaťa. Je to ako odmietnuť dôverovať smiechu, kým nám niekto nevysvetlí neurologické pozadie, ktoré sa za ním ukrýva. Úprimne povedané, pýtať sa: „Ako mám milovať Boha?“ je ako pýtať sa: „Ako mám milovať svojho syna, svoju dcéru?“ Prepánajána, srdce vie milovať aj bez toho, aby mu niekto povedal o najnovších výskumoch.

Toto učeníctvo nás všetkých dostalo do ťažkej situácie – náš unavený, skeptický pragmatizmus nám bráni zakúšať Boha, bez ktorého pomaly hynieme.

No je tu riešenie.

Chvalabohu, z tohto šialenstva existuje východisko – cesta ku každodennej radosti a k hlbokému zakúšaniu Ježiša. Súčasný svet ťa však vyformoval tak, že podceňuješ to, ako môžeš zakúšať Boha a jeho kráľovstvo. No pritom Boha a jeho nádherné kráľovstvo máš k dispozícii viac, než si myslíš – a viac, než vôbec veríš a momentálne *zakúšaš*.

A to je veľmi, veľmi dobrá správa.

Svieži vánok mystikov

V rámci kresťanstva existuje tradícia, ktorá nám môže pomôcť dostať sa z tejto hroznej situácie, v ktorej sme sa ako učenici internetu ocitli (nehovoriac o iných oslabujúcich

a vyčerpávajúcich veciach, ktoré nám priniesla táto doba). Ide o krásne spoločenstvo v dejinách kresťanstva; spoločenstvo tvorené mužmi a ženami, ktorým iní dali meno *mystici*. Myslím, že sú ti známe mená ako Augustín, František z Assisi, Tomáš Akvinský, brat Vavrinec, Juliana z Norwiche, Martin Luther, Terézia Avilská či Ján od Kríža.³

Mystickmi by sme mohli nazvať aj mnohých púštnych otcov a púštne matky. A aj väčšinu írskych mníchov a mníšok, ktorí sa rozšírili po celom – vtedy ešte divokom – ostrove a zakladali si pustovne v divokej prírode. Z nich sa potom stali malé mníšske komunity, ktoré neskôr prekročili more a zevanjelizovali Európu.

Kedysi sa pojem *mystik* používal na vyjadrenie úcty a rešpektu. Chápalo sa pod ním čosi podobné ako *svätec* alebo, ešte lepšie, čosi ako *pravý Ježišov nasledovník, ktorý pravidelne zakúša Boha*.

No my žijeme v dobe po dobe osvietenstva a odvtedy mnohé veci ľahli popolom. Vzali nám aj slovo *mystik*, takže dnes znamená buď čosi ako „niekto mierne trafený a mimo reality“, alebo niekto, kto praktizuje nejaký druh pohanskej spirituality. Samozrejme, výstrední ľudia sa nájdu v každom hnutí. No len čo sa začítame do spisov kresťanských mystikov a dozvieme sa niečo o ich živote, zisťujeme, že to boli vlastne obyčajní muži a ženy, ktorí boli v tom najužšom kontakte s realitou; zakúšali Ježiša a krásu jeho kráľovstva.

Za pokorným karmelitánskym bratom Vavrincom si prichádzali po radu a duchovné vedenie samotní biskupi a kardináli, pretože tento jednoduchý muž žil s Ježišom v láskyplnom a vrúcnom spoločenstve. Veď napísal:

Na svete niet sladšieho a príjemnejšieho života než neustále kráčanie s Bohom. To môžu pochopiť len tí, ktorí to praktizujú a zakúšajú.⁴

Na tom nebolo nič zvláštne ani heretické; brat Vavrinec bol úplne normálny kresťan. Chesterton to vysvetľuje takto:

Mystika udržuje ľudí pri zdravom rozume. Dokiaľ máte nejaké tajomstvo, máte i zdravie; ak tajomstvo zničíte, vytvoríte čosi chorobné. Obyčajný človek bol vždy zdravý, pretože bol vždy mystik. Pripúšťa pološero. Je vždy jednou nohou na zemi a druhou v rozprávkovej krajine.⁵

Nábožný kresťan Chesterton mal pod pojmom *rozprávková krajina* na mysli svet úžasu a tajomstva, ktorý deti prijímajú ako čosi úplne reálne a ktorý kresťania chápu ako krásnu neviditeľnú ríšu či dimenziu – ako zvyšok Božieho kráľovstva. Sú pritom jednou nohou na zemi a druhou v tejto ríši, ktorú Písmo nazýva „nebam“ a ktorá nie je o nič menej skutočná ako zem.

Priatelía, potrebujeme sa každý deň stretať s Ježišom. O tom je aj celá táto kniha. Nič iné totiž nevyrieši

**POTREBUJEME
SA KAŽDÝ DEŇ
STRETAŤ
S JEŽIŠOM.**

situáciu, v ktorej sa ocitol človek ako jednotlivец i ľudstvo ako celok. Apoštol Pavol neprišiel ku Kristovi preto, lebo mu niekto ukázal nejaký najnovší výskum. On s Ježišom na ceste do Damasku prežil nepopierateľnú osobnú skúsenosť, a táto skúsenosť nepretvorila len jeho vieru, ale aj budúcnosť celého kresťanstva. Pavol

sa s Ježišom stretol potom ešte veľakrát a vďaka tomu ho môžeme radiť medzi prvých mystikov. A keď apoštol Ján – tiež mystik v tom najvlastnejšom zmysle slova – písal svojim učeníkom o pravej podstate života s Kristom, uviedol aj toto:

„Od prvého dňa sme boli pri tom a všetko sme vnímali – počuli sme to na vlastné uši, videli na vlastné oči, overovali si to vlastnými rukami. Slovo života sa zjavilo priamo pred našimi očami – videli sme, ako sa to stalo! A teraz vám to hovoríme s úplnou vážnosťou, že to, čoho sme boli svedkami, bolo neuveriteľné: zjavil sa nám totiž nekonečný život samého Boha.

Videli sme to, počuli sme to a teraz vám o tom hovoríme, aby ste to mohli zakúsiť spolu s nami, aby ste aj vy mohli mať túto skúsenosť spoločenstva s Otcom a jeho Synom, Ježišom Kristom. Preto vám i píšeme: chceme, aby ste toto spoločenstvo s radosťou zakúšali aj vy“ (pozri *1 Jn 1, 1 – 4*; MESSAGE).

Biblické kresťanstvo sa vždy, *vždy* spájalo s hlbokou osobnou skúsenosťou. V súčasnosti objavujú vieru v Krista tisícky moslimov – a to práve vďaka stretnutiam s Ježišom v snoch a videniach.⁶ Tieto nepopierateľné stretnutia upevňujú a posilňujú ich vieru pred prenasledovaním, ktoré často krátko nato zažívajú.

Žiaľ, mnohí kresťania dnes prestali zakúšať Boha – k čomu v nemalej miere prispelo to, že sa stali učeníkmi internetu, no i všetko to ostatné, čo táto doba napáchala na našej duši. Obnovenie každodennej skúsenosti s Ježišom je preto neodmysliteľné pre opätovné nájdanie a posilnenie našej viery v tejto dobe. Dovolím si teda ešte raz zacitovať brata Vavrinca:

Niet sladšieho a príjemnejšieho života než neustále kráčanie s Bohom. To môžu pochopiť len tí, ktorí to robia a zakúšajú.

Áno, uvedomujem si, že hovoriť o *mystikoch* predstavuje veľké riziko. No sú chvíle, keď treba podstúpiť veľké riziká,

a kríza, v ktorej sa v súčasnosti nachádzame, určite spĺňa kritériá pre takéto chvíle. Na nasledujúcich stránkach si postupne rozoberieme, čo znamená slovo *mystik* a ako taký mystik vyzerá. Ak by sa človek chcel stretnúť len s tým, čomu rozumie a čo už zažíva, nemal by dôvod na to, aby si prečítal nejakú knihu, cestoval, čítal správy alebo si zašiel do lesa, či áno? Našťastie, títo pokorní a svätí muži a ženy veľkoryso písali o svojich skúsenostiach a aj iných pozývali k tomu, aby zakúšali Ježiša a jeho kráľovstvo a vnímali to ako bežnú súčasť kresťanského života. *Mystický* prvok u našich duchovných predchodcov je v skutočnosti oveľa, oveľa širší, než si myslíme.

Rozprával som sa s tisíckami mužov a žien po celom svete, ktorých by som nazval *obyčajnými mystikmi*. Sú to bežní ľudia, ktorí sa venujú bežným činnostiam, no ich život je pritom prestúpený hlbokým vnímaním Božej prítomnosti a každodennými stretnutiami s Ježišom. Mnohí z nich sa stali mojimi blízkymi priateľmi. Chcem ťa teda pozvať, aby si takýto život opätovne objavil aj ty. Ako nám hovorí apoštol Ján, Boh chcel, aby si ho mal už od začiatku.

Uvidíš, že si vďaka tomu zachrániš aj svoju vieru.

ZASTAV SA

Znavený učeník internetu, tvoja duša bola vystavená dennodennému prijímaniu obrovského množstva informácií – ďaleko nad rámec toho, čo vôbec dokáže poňať. Ty si myslíš, že je to normálne. Ale nie je.

Prívalom nových vnemov a informácií sa z našej duše každou hodinou vymývajú cenné pravdy. Je to, akoby sme liali vodu do pohára, ktorý je už plný dobrého vína: prelieva sa von, vyteká na podlahu a je čoraz redšie.

Preto sa zastav.

Niekoľkokrát sa zhlboka nadýchni.

Touto knihou budeme prechádzať tempom duše.

Pred tým, než sa pohneš ďalej, uvažuj. V prvej kapitole som povedal zopár dôležitých vecí. Malo by ťa to zaraziť a zastaviť. Chvíľu pri tom zotrvaj.

2.

Čo vedia deti aj mystici

Kresťan budúcnosti bude buď mystikom, alebo...
nebude vôbec existovať.

Karl Rahner

Opakované procesy formujú dušu – tento fakt je už tisícročia základnou pravdou učeníctva.

Roky internetového života museli nejako vyformovať naše duše, či už sme si to priali, alebo nie. Jeden môj priateľ to vyjadril slovami: „Niežeby sme my urobili čosi zlé; to nám niekto urobil čosi zlé.“

Internetové učeníctvo vyformovalo tvoju dušu tak, že na svoje otázky očakávaš okamžité odpovede. Vštepilo do teba hlbokú podozrievavosť voči všetkým formám tajomstva. Podporilo tvoju závislosť a presvedčenie, že len „praktické“ veci sú reálne. A zároveň nahlodalo tvoju dôveru v to, že môžeš vôbec niečo vedieť s istotou, keďže včerajšie fakty sa dnes nemilosrdne vyvracajú. Z takéhoto fungovania sme všetci unavení, pretože *v ňom nie je život*.

Nie je v ňom život.

Niet preto divu, že ľudia majú problém zažiť Ježiša.

Ak povieš dieťaťu: „Zajtra pôjdeme na pláž!“, ono ti na to hneď nepovie: „No... možno. Uvidíme. Pozrel si, aké má byť počasie?“ Tak reaguje dospelý. „Možno by sme nemali ísť – videl si ten internetový článok o tom, že tento rok neďaleko od nás unikli do mora odpadové vody?“ Dieťa jednoducho prijme prísľub dobrodružstva a vďaka tomu bude prežívať dvojnásobnú radosť – jednak celodennú radosť z očakávania toho, že pôjde na pláž, ako aj radosť z toho, že už na pláž ide! Dvojnásobná radosť! Lebo deti nefungujú na unavenom skepticizme a nedôverčivosti. Ony nehovoria: „Tomu uverím, ak mi to vedecky dokážeš.“

Keď budeme na to pamätať, lepšie pochopíme, čo sa nám Ježiš snažil povedať slovami: „Veru, hovorím vám: Ak sa neobrátite a nebudete ako deti, nevojdete do nebeského kráľovstva“ (Mt 18, 3).

Nevojdete – to je dosť tvrdé slovo. *Nevojdete*.

Ježiš sa často správa ako hasič, ktorý sa snaží vyslobodiť ľudí z horiacej budovy. Hovorí mimoriadne vážne veci, pretože mimoriadne vážna je už samotná situácia.

Tu sa nás snaží zachrániť pred prekážkou, ktorá nám bráni zakúšať Boha a jeho kráľovstvo, a ktorá sa v nás vyformovala skôr, než sme dosiahli dospelosť – teda skôr, než sme dospeli k unavenej, skeptickej nedôverčivosti... *obozretnosti*. Ježiš hovorí: „Chcem ti toho dať tak veľa, mám ti toho toľko čo ponúknuť. No musíš sa vzdať nedôverčivosti, skepticizmu a pragmatizmu. Otvor sa opäť viere. Jednoducho dôveruj tak ako dieťa.“

**JEŽIŠ SA ČASTO
SPRÁVA AKO HASIČ,
KTORÝ SA SNAŽÍ
VYSLOBODIŤ ĽUDÍ
Z HORIACEJ BUDOVY.
HOVORÍ MIMORIADNE
VÁŽNE VECI, PRETOŽE
MIMORIADNE VÁŽNA
JE UŽ SAMOTNÁ
SITUÁCIA.**

Človeče, ty to dokážeš. Naozaj.

Môžeš sa vzdať všetkého, čo s tebou urobili roky, keď si bol učeníkom internetu. Slovo *vzdať sa* som si vybral preto,

lebo v snahe chrániť samých seba sa držíme svojho skepticizmu. Ježiš si očividne myslí, že v skutočnosti nie je až také ťažké vliať do nás opäť dôveru – že môžeme pomerne ľahko dovoliť, aby posilnil našu schopnosť veriť. Ježiš totiž vie, že kdesi v nás stále drieme srdce dieťaťa.

A práve v tomto spočíva naša záchrana: Mystici vedeli, že na to, aby človek veril, nepotrebuje najnovšie vedecké poznatky, a že človek môže niečo zažiť aj bez toho, aby tomu rozumel. Oni brali tajomstvo ako *dobrá* vec – ako súčasť radosti z objavovania Boha a jeho slávneho kráľovstva.

Nevedeli nič o tom, ako slnečné svetlo pôsobí na našu pokožku a produkuje v jej bunkách vitamín D (a vôbec, chápeme to *my?*), ale aj tak ju vystavovali slnku a radovali sa z Boha a jeho dobroty. Svätý Patrik sa modlil:

Vstávam dnes
mocou neba:
svetlom slnka,
jasom mesiaca,
žiarou ohňa.⁷

A takmer o tisícročie neskôr svätý František spieval:

**MYSTICI VEDELI,
ŽE NA TO,
ABY ČLOVEK VERIL,
NEPOTREBUJE
NAJNOVŠIE
VEDECKÉ POZNATKY,
A ŽE ČLOVEK MÔŽE
NIEČO ZAŽIŤ
AJ BEZ TOHO,
ABY TOMU ROZUMEL.**

Buď pochválený, môj Pane,
 so všetkým svojím tvorstvom,
 najmä s pánom bratom Slnkom,
 ktorý je dňom a skrze neho nám dávaš svetlo.
 A on je krásny a žiari veľkým jasom;
 o tebe, Najvyšší, je nám znamením.⁸

Na tomto postoji je čosi úžasne detské: mystici stoja jednou nohou v prírode a druhou v neviditeľnej časti vznešeného Božieho kráľovstva. Oni v srdci pochopili, že sa môžeme otvoriť Božej prítomnosti tak, ako sa obraciame k slnku, aby sme si vychutnali jeho teplo. „Srdcia sa pred tebou otvárajú ako kvety k slnku nad nami,“ napísal Henry van Dyke v jednej krásnej básni.⁹ Nenájdeme tu žiadny prísny racionalizmus, ktorý sa vkradol do mnohých častí kresťanstva, a nestretne sa tu ani s postojom „dokáž mi to“, ktorý je taký rozšírený medzi učeníkmi internetu. Práve preto mohli títo svätci zažívať také hlboké stretnutia s Ježišom a jeho kráľovstvom – a tie im priniesli odolnosť, po ktorej prahne aj my sami.

Len žiadnu paniku

Uvedomujem si, že slová *mystik* a *mystika* nesú so sebou istú ideovú záťaž, no naozaj sa ich nemusíme báť. Sú to dobré slová, ktoré si zaslúžia, aby si ich kresťanské spoločenstvo opäť osvojilo a privlastnilo. Existuje totiž svätá mystika i nesvätá mystika, tak ako existuje svätý i nesvätý sex, umenie, veda a čokoľvek iné. Iste – v priebehu celých dejín sa objavovali aj heretickí mystici. Aj v súčasnosti mnohí ľudia vyhľadávajú „transcendentné zážitky“ prostredníctvom rôznych obradov, meditačných duchovných cvičení či ceremónií s ayahuascou.

Iste, tieto praktiky človeku síce otvárajú dvere do duchovnej sféry, no zároveň sa nimi vpúšťa kráľovstvo temnoty. My sa však budeme držať svätej tradície biblickej, *kresťanskej* mystiky, ktorá – opakujem – je jednoducho častým zakúšaním jediného pravého Boha tak, ako sa nám zjavil v Ježišovi Kristovi, a jeho nesmierneho a nádherného kráľovstva.¹⁰

Keď si človek prejde biblické príbehy zachytené v Písme a prečíta si diela svätcov, ktorí žili v priebehu dejín, nemôže si nevšimnúť jasné pozvanie – my *všetci* máme hlbokým spôsobom zakúšať Boha a krásu jeho kráľovstva. Žiadna iná cesta domov nevedie. Niet iného života než život sám. Ako som to už vysvetlil vyššie, z tohto pohľadu môžeme povedať, že mystikom bol aj apoštol Ján a aj svätý Pavol. Dávid bol tiež mystik a určite nimi boli aj Adam s Evou.

Najväčším mystikom zo všetkých je však sám Ježiš Nazaretský, pretože jeho život bol jedným nepretržitým spoločenstvom s Bohom Otcom, a jeho skúsenosti a zážitky sú *oknamí* do toho, ako vyzerá život v plnosti Božieho kráľovstva.

Keď chápeme mystiku ako *každodenné zakúšanie Boha a jeho kráľovstva*, môžeme povedať, že mystikou je vlastne bežný kresťanský život. Takpovediac ide teda o vrátenie ľudskej existencie do správnych koľají. Toto s radosťou zažívali Adam s Evou a táto skutočnosť má ústredné miesto v Božom pláne obnovy ľudstva.

Obyčajní mystici

Evelyn Underhillová sa približne na začiatku minulého storočia hlboko zamilovala do Ježiša a napísala jednu z najobšírnejších štúdií kresťanskej mystiky. Evelyn vrúcne túžila po tom, aby ľudia pochopili, že mystika je úplne normálna vec – každý človek má totiž skrytú schopnosť zakúšať Boha.

A keďže sme boli práve pre toto stvorení, táto schopnosť sa nachádza hlboko v našom bytí.¹¹

Pred *vekom rozumu* a jeho monštruóznym potomkom, ktorým je internet, sme ani nemuseli používať slovo *mystick*. Takíto ľudia prosto patrili k normálnym kresťanom, Božím priateľom. Pre lepšiu predstavivosť si tento pojem môžeme nahradiť slovom *obojživelník*, ktorý označuje niečo alebo niekoho, kto bez problémov dokáže žiť v oboch svetoch – v duchovnom aj v tom fyzickom. Uvedme si príklad: keď sa modlíš, stojíš (či možno kľačíš) niekde na pevnej pôde na planéte Zem, v tej chvíli súčasne *komunikuješ a tvoríš spoločnosť* s neviditeľným svetom nad nami. Keď sa modlíš, stretá sa nebo so zemou. Pavol sa vyjadruje veľmi *mystický*, keď píše, že v Bohu „žijeme, hýbeme sa a sme“ (Sk 17, 28). Sme obklopení Božou prítomnosťou. Plávame v nej deň čo deň – tento obraz plávania sedí aj s myšlienkou *obojživelnosti* ľudskej prirodzenosti a skúsenosti. A keď sa naučíme na túto prítomnosť naladiť, venovať jej pozornosť a čerpať z nej plnými dúškami, naplní nás radosť.

O *obojživelnom živote* kresťanov hovorí toho Písmo ešte oveľa viac. Spomína ho takmer na každej svojej stránke. V *Liste Hebrejom* čítame, že keď sa modlíme, môžeme „s dôverou pristupovať k trónu milosti“ (porov. Hebr 4, 16) – čo je pozvanie k žitiu tejto našej obojživelnej prirodzenosti *vedomým* vstupovaním do Božej prítomnosti (o tomto si viac povieme neskôr). Okrem toho si môžeme byť istí, že už teraz v nás žije Kristus – takže môžeme zakúšať jeho prítomnosť aj hlboko vo svojom vnútri. Keď

**MÔŽEME SI BYŤ ISTÍ,
ŽE UŽ TERAZ V NÁS
ŽIJE KRISTUS – TAKŽE
MÔŽEME ZAKÚŠAŤ
JEHO PRÍTOMNOSŤ
AJ HLBOKO VO
SVOJOM VNÚTRI.**

teda mystik Tomáš Kempenský, ktorý žil v 15. storočí, dáva nasledovnú radu, hovorí zo skúsenosti, ktorú má k dispozícii každý človek:

Obráť sa celým srdcom k Pánovi... a zahĺb sa do svojho vnútra, potom uvidíš, ako sa k tebe blíži kráľovstvo Božie... Kristus príde k tebe a ukáže ti svoju potechu, ak mu vo svojom vnútri pripravíš dôstojné bývanie... Vnútorného človeka často navštevuje, priateľsky sa s ním zhovára, dodáva mu blahú útechu, hojnosť pokoja a obdarúva ho podivuhodným priateľstvom.¹²

O tomto láskyplnom a uzdravujúcom spoločenstve píše Boží ľud (vo všetkých tradíciách) už celé stáročia. Všetko je to pritom úplne normálne, reálne – a navyše úžasné. Mávame radosť z kávy, bicyklovania, zo západov slnka *a zároveň*

sa tešíme prítomnosti živého Boha spolu s neviditeľným bohatstvom jeho veľkolepého kráľovstva! Práve preto ja osobne preferujem výraz „obyčajní mystici“ – aby som nám takto pripomínal, že nejde o nič výnimočné ani zriedkavé. Človeku to môže pripadať *cudzie* a *nezvyčajné*, no tak naňho pôsobia aj kalifornské sekvoje, keď sa v ich rozprávkových lesoch prechádza po prvýkrát. A rovnako môže naňho

pôsobiť aj nesmierny pokoj Saharskej púšte. Avšak to, že je niečo *cudzie* a *nezvyčajné*, ešte neznamená, že je *nereálne*. Spoločenstvo s Kristom je úplne reálne a dostupné. Skrýva sa v ňom viac divov než v sekvojových lesoch a na Sahare.

**SPOLOČENSTVO
S KRISTOM JE ÚPLNE
REÁLNE A DOSTUPNÉ.
SKRÝVA SA V ŇOM
VIAC DIVOV NEŽ
V SEKVOJOVÝCH
LESOCH A NA SAHARE.**

No aby sa nám zo slova *mystik* nezatočila hlava, skúsime si ujasniť, čo znamená kresťanská mystika. Áno, spisy niektorých mystikov sú také nadpozemské, až vytvárajú dojem, že mystika sa spája len s divokými víziami a extázami.

No nie je to tak.

Obyčajný mystik, Ježišov priateľ...

- sa teší z hmatateľnej Ježišovej prítomnosti, ako aj z prítomnosti svojho Ocka (*Abba*) a Ducha Svätého,¹³
- načúva vo svojom každodennom živote Božiemu hlasu,
- dokáže vstúpiť do vnútorného spoločenstva s Ježišom, ktorý prebýva v jeho srdci,
- čerpá život od Boha,
- nediví sa nad tým, keď jeho každodenný život sprevádzajú zázraky a iné podobné veci.

Návrat domov

V tejto chvíli žije ľudstvo v krajnej chudobe. Z tohto sveta sa vytratil takmer všetok úžas, krása i čaro, ako aj samotný Boh, ktorý ich stvoril. V dôsledku toho sa počas životných búrok nemáme kam uchýliť. Naša nedôverčivosť a pesimizmus, ktoré sa ženú len za praktickými vecami, nám bránia zakúšať život pod ochranou Boha, ktorý je naším útočiskom.

No domov sa dá vrátiť. Božie kráľovstvo sa nijako nezmenšilo, aj keď ho ľudstvo zavrholo. V Ježišovi a jeho kráľovstve možno nájsť útočisko a hlboké uzdravenie. A toto kráľovstvo nás po celý čas obklopuje. Obyčajný mystik povie: „Všetky tieto veci sú skutočné. Nemusím im rozumieť, no očakávam, že ich budem zakúšať, keď budem spoznávať Božie cesty a jeho kráľovstvo.“

Bolo by dobré mať bezpečné miesto, kam by sa človek mohol uchýliť. Bolo by dobré mať domov.

Bolo by dobré mať bezpečné miesto, kam by človek mohol zísť vždy, keď to potrebuje.

A bolo by naozaj úžasné, keby sa človek v prípade potreby mohol napojiť na všetku tú neobyčajnú krásu a prozreteľnú starostlivosť, ktorá patrí k Božiemu kráľovstvu. Bolo by to také skvelé, až by to pripomínalo rozprávku – avšak takú, ktorá je úplne skutočná a reálna.

A ty to môžeš mať.

Mal by si do toho ísť.

Trúfneme si urobiť ďalší krok?